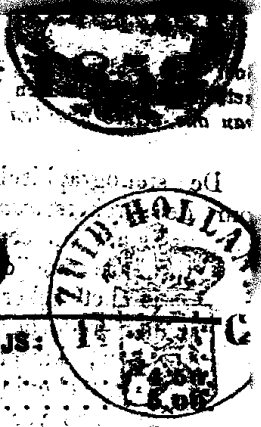

DE GRONDWET.

VRIJDAG 30 SEPTEMBER.

UITGEVERS-DIRECTIEUREN:
JOH. NOMAN en ZON, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n° 259.

ABONNEMENTSPRIJS:

Voor 's Gravenhage per 3 maanden
Voor de overige steden des Rijks

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java, en buitenbezittingen,
per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het
abonnement f 60, Ned. Coor.

BERIGT.

De *Vrijdags* redigti...

in het algemeen en van de lezers dezer Courant in het bijzonder op de rubriek *Advocaten* in dit Dagblad geopend.

Overal in ons vaderland in aanzienlijken getale verspreid, beloven de *Advocaten* in deze Courant tegen zeer billijken in de *Advocaten* door de tuzende lezers, aan wie ze onder de *Advocaten* komen, de vruchten, welke men van *Advocaten* verwacht.

Berichten van geboorte, huwelijk en overlijden worden door de uitgever, gratis, in DE INDIËR opgenomen.

JOH. NOMAN EN ZON.

Niemand zal vergeten hebben, de weinig parlementaire wijze, waarop onze Minister van Buitenlandsche Zaken zich onlangs heeft veroorloofd, om een der waardigste leden van de Eerste Kamer, den Heer VAN RIJCKEVORSEL, te bejegenen, toen dat lid de Regering op eenige belangrijke punten van handel en scheepvaart opmerkelijk maakte. Het schijnt, dat de Heer VAN HALL, in dergelijke uitvallen, die, is men niet even onbeleefd als de Minister, veelal tot zwijgen brengen uit verbazing; bijzonder schik begint te krijgen, of ze als een der regeringsbeginselen van de *tegenovergestelde rigting* te beschouwen. Want weinige dagen later gold het, in de Tweede Kamer, den grijzen Hoogleraar BOSSCHA, wiens kunde en rechtschapenheid, — het het oordeel ook zij over zijne staatkundige begrippen — wel door ieder hoog zullen gewaardeerd worden.

Bij de beraadslaging over de zesde paragraaf van het adres der Tweede Kamer, in antwoord op de Troonrede, gaf de Heer BOSSCHA zijne bevreemding te kennen, dat — hoe onlokkend het tafereel ook ware, dat van de stoffelijke welvaart des lands was opgehangen — in de Troonrede was gewaagd van volksofvoeding en volksbeschaving, van school en leer- en onderwijs, van kunsten en wetenschappen. De Heer BOSSCHA verkondigde, dat die weglating onwillekeurig was geschied, maar hij geloofde, dat althans eene Nederlandsche Volksvertegenwoordiging dat stilzwijgen niet met stilzwijgen mocht beantwoorden. Daarom stelde hij voor, om in § 6 de woorden te voegen: *„Voegt zich daarbij in gelijke mate de verstandelijke en zedelijke ontwikkeling des Volks, dan mogen wij de toekomst gerust te ontmoet gaan.”*

De Minister van Buitenlandsche Zaken stond op, om dit amendement te bestrijden. Waarom de Heer VAN HALL zich de taak toeëigende, waarvan de vervulling toekwam aan den Heer VAN REENEN, den Minister van Binnenlandsche Zaken, die naast hem was gezeten en pacifiek zat te luisteren, is ons een raadsel gebleven. Het moet gelooven wij, dat de Heer VAN HALL het amendement niet zou vatten. De Kamer begon er zich trouwens reeds aan te wenden, toen de Heer VAN HALL de taak van de meesten zijner ambtgenooten vervult; en wij voorzien nu reeds, dat hij, bij elk gewichtig onderwerp, de rol van Minister van Buitenlandsche en Binnenlandsche Zaken, van Minister van Financiën en van Marine te gelijk zal spelen.

De Heer VAN HALL stond dan op, om het schadelijke van het amendement des Heeren BOSSCHA aan te tonen. Hij zeide: *„Bij eene oplettende lezing van het amendement zal de geachte afgevaardigde ontwaren, dat hij nu eigenlijk daarmede niets zegt van den zedelijken toestand van de Natie; maar zich bepaalt tot eene algemeene verklaring, die zeker gaarne ieder zal onderschrijven, doch die niet te huis behoort in eene Troonrede of in een adres van antwoord daarop. Niemand zal betwijfelen, dat het goed is, wanneer zich bij de materiële welvaart der Natie voegt in gelijke mate de zedelijke ontwikkeling der Natie; maar hier in de Troonrede en in het antwoord wordt alleen opgegeven wat werkelijk plaats heeft, en daar tusschen kan men dus niet plaatsen eene phrase, die niet in betrekking staat tot hetgeen werkelijk plaats heeft; maar alleen*

eene algemeene verklaring behelst, die nergens, in geen enkel beschouwend en ophelderend, kan gezegd

Tot zoo ver kunnen we ons gelukkig gevoelen des Ministers van Buitenlandsche Zaken vereenigen. De verklaring, welke de Heer BOSSCHA in het adres wenschte te zien opgenomen, beteekende inderdaad niets; want zij is eene dier algemeene uitdrukkingen, welke geene bepaalde strekking hebben. Wij hadden zelfs, indien wij het amendement hadden moeten bestrijden, aangetoond, dat het slot der verklaring veel te absoluut was; omdat ook al wanneer verstandelijke en zedelijke ontwikkeling des volks hand aan hand gaan met materiële welvaart, kwalijk kon gezegd worden, dat men dan *„gerust”* de toekomst mogt te ontmoet gaan. De Tweede Kamer heeft dit dan ook later zeer goed begrepen, door een ander amendement aan te nemen, dat de strekking had, om deze sterke, bijkans hadden we gezegd ongodsdienstige gerustheid, te temperen.

Maar nu komt het tweede gedeelte van de bestrijding des Heeren VAN HALL, waarin de Minister, door de bitterheid en de onbetamelijkheid van uitdrukking, bedierf wat hij in zijn eerste gedeelte had goedge maakt; terwijl zijne te spoedig opgewekte hartstogtelijkheid, hem eene groote onvoorzigtigheid deed begaan.

„Maar eene phrase” — laat er de Heer VAN HALL op volgen — *„die, naar mijn gevoelen, uit een taalkundig oogpunt het adres van antwoord zou ontsieren, omdat het toeval wil, dat juist dezelfde zinswending hier zou ingelassen worden.”* Voegt zich daarbij, aldus begint de eerste zinsnede van het amendement, terwijl de tweede aanvangt: *„Doet het ons leed,”* twee wendingen alzoo, geheel van denzelfden vorm, zouden onmiddellijk elkander opvolgen. Ik geloof dus, dat wanneer de geachte spreker, door zijn amendement, in het adres eene afkeuring wil geven, dat in de Troonrede van zedelijke ontwikkeling is gewoogen — een doel, dat echter door zijne wijziging niet wordt bereikt — men op hetzelfde oogenblik, dat men toonen zou zoo hoog gewigt te hechten aan de zedelijke en verstandelijke ontwikkeling des Volks, tevens een bewijs zou geven, dat onder taalkundige kennis, er nog veel te wenschen overblijft.

De Heer VAN HALL nam het hoog op. Hij zag in het amendement van den Heer VAN BOSSCHA — het werd onbewimpeld verklaard — eene afkeuring, die het Ministerie treffen zou, omdat het in de Troonrede van de zedelijke en verstandelijke ontwikkeling des Volks had gewoogen. Door hartstogt vervoerd, beging de Heer VAN HALL hier eene onvoorzigtigheid; want door de daarop gevolgde aanneming van het amendement is daaraan, van wege de Regering, eene beteekenis gegeven, die er niemand anders welligt aan gegeven zou hebben. Thans werd de aanneming een *éché* voor den Heer VAN HALL in het bijzonder en voor het Ministerie in het algemeen. Het amendement van den Heer BOSSCHA, in het adres gebragt, kan dan ook nu niet anders dan als eene ministriële nederlaag beschouwd worden.

Ofschoon wij ons tegen het amendement verklaren, en dus, wat de zaak zelve betreft, de Regering in het gelijk stellen, mogen we toch niet verzwijgen, dat de aanneming van het amendement, en dus de nederlaag, verdiend schijnt. Waar een Minister — wiens weinige taalkundige kennis overigens van algemeene bekendheid is — zich verstout om niet slechts een hoogleraar, grijs en beroemd geworden in de beoefening der letterkunde, maar ook eene geheele Kamer te beschuldigen, dat zij, door het voorstellen en het aannemen van een amendement, zou bewijzen geene taalkundige kennis te bezitten, daar verdient zoodanig Minister, ter handhaving van de waardigheid der Volksvertegenwoordiging, eene gevoelige terechtwijzing, opdat hem herinnerd worde, dat hij noch tot *scholieren*, noch tot *onderhoorigen* spreekt, maar tot de regters over zijne daden. Sedert de *tegenovergestelde rigting* aan het bewind kwam, heeft men, in beide Kamers, met leedwezen bespeurd, hoe de Ministers zich dikwerf een toon van meerderheid en van

gezag hebben aangematigd, die niet steunt op goed recht, maar op de onopzettelijke stelling, van alleen door

verklaren de Ministers alleen aan hun Leening en aan hun geweten verantwoordelijkheid te zijn verschuldigd; zoo verzoeken zij van opmerkingen verschoond te blijven; zoo wordt thans de Kamer, als de moedertaal niet kennende, afgeschilderd. De meerderheid der Tweede Kamer, die zich door de schoolmeesterachtige aanmerking des Heeren VAN HALL niet liet afschrikken, heeft welligt, door haar votum van afkeuring, dien Heer binnen de grenzen van den eerbied, aan de Volksvertegenwoordiging verschuldigd, willen terugwijzen.

De stemming over het amendement van den heer BOSSCHA leidt bovendien tot menige niet onbelangrijke opmerking.

Wij zien, ondanks de verklaring van den heer VAN HALL, dat hij het amendement beschouwde als eene afkeuring, die het Ministerie zou treffen, de meeste der ijverigste vrienden van dat Ministerie stemmen vóór die afkeuring. En van den anderen kant verklaarden zich tegen het amendement de meesten dergenen, die door de ministriële pers zoo gaarne worden afgeschilderd, als oppositie *quand même*, wegens de personen en niet om de beginselen, voerende. Tegen het amendement stemden de heeren JESPERS, MEUSSEN, STORM, BOTS, HUGENHOLTZ, VAN NISPEN, THORBECKE, VAN DEN HEUVEL, VAN HOVELL en VAN BOSSE.

Wat blijkt uit deze stemming? In de Kamer was eene quæstie, waar het noodig was, om te verklareren, dat het eene afkeuring gold.

Dat de constitutionnele partij volstrekt geene oppositie *quand même* voert, maar haar standpunt van onafhankelijkheid waardig blijft handhaven. De beteekenis, die de heer VAN HALL gaf aan het amendement van den heer BOSSCHA, zou eene oppositie *quand même* tot de ondersteuning daarvan hebben behooren te leiden. De overgrote meerderheid der in de Kamer aanwezige constitutionnele leden heeft evenwel het amendement afgestemd; omdat zij, bij de behandeling van 's lands zaken, geene personen kent, maar alleen beginselen verdedigt of bestrijdt. De stemming dier meerderheid is wel gewis niet geweest een blijk van ondersteuning of van vertrouwen in het Ministerie; maar zij strekte tot bewijs, dat zij, afgescheiden van personen, ondersteunt wat, naar hare meening, ondersteuning verdient en bestrijdt, wat, naar hetzelfde gevoelen, afkeuring vereischt.

Dat artikel was geschreven op grond van het werkelijk en duidelijk door den heer VAN HALL in de Tweede Kamer was gezegd. Verschillende opmerkingen daarvan gehouden, bewijzen het; en de Minister, die zitting heeft bijgewoond, zal het getuigenis daarvan kunnen afgeven. Het woord in den mond is gezegd, dat door dezen Minister niet gezegd is geworden.

Het Bijblad, dat zonderling genoeg eerst twee dagen later is verschenen, komt ons heden ochtend ter hand; en daarin vinden wij nu, niet zonder verbazing, dat gedeelte van de redevoering des heeren VAN HALL, waarop wij voornamelijk de aandacht vestigden, mede veranderd terug.

Wij lezen daar: *„Maar eene phrase, die toch niets zekers, niets bepaalds drukt, en die uit een taalkundig oogpunt — de geachte steller vergeve het mij dat ik dit hier opmerke, want mijn leermeester zijn in alles wat letterkunde en taal aangaat — die, naar mijn gevoelen, uit een taalkundig punt, het adres van antwoord zou ontsieren, omdat het toeval wil, dat juist dezelfde zinswending hier zou ingelassen worden, die onmiddellijk volgt.”* Voegt zich daarbij de eerste zinsnede van het amendement, die de Tweede Kamer aannam. *„Doet het ons leed,”* twee wendingen van denzelfden vorm, zonder onmiddellijk elkander opvolgen. Ik geloof dus, dat, terwijl de geachte spreker, dat door de aanneming van dit amendement bewijs werd gegeven, dat naar zijn oordeel, de zedelijke ontwikkeling staan — en

devel... zijn... bereikt... het... bewijs... worden... dat... van ons uit te drukken nog veel... wenschen...

De stenographische inrigting bij de sprekers... om de sprekers woordelijk te geven... en de inrigting staat op een hoog... die haar... staat... waardig hare moeijheid... te veruullen.

Nu is het zeker toe te geven, dat de spreker den stijl zijner redevoering, in het vuur der improvisatie uitgesproken, kuische bij het nalezen van de stenografische opteekeningen; maar of die aanvulling of besnoeiing zoo ver mag gaan, om den spreker in het Bijblad anders te doen spreken dan hij deed in de Tweede Kamer, om het voornaamste element uit de redevoering te lichten, meenen wij te mogen betwijfelen.

De Heer VAN HALL, die, later, zijne onvoorzigtigheid schijnt te hebben ingezien, heeft nu wel in het Bijblad aan het amendement de beteekenis van afheuring ontnomen; maar het blijft toch een feit, dat in de Tweede Kamer die beteekenis door hem daaraan werd gegeven, en dat onder dien indruk het amendement werd aangenomen.

De Arnhemse Courant van heden bespreekende de uitdeeling van lidderdorfen, die dezer dagen zoo ruimschoots heeft plaats gegrepen, zegt daarvan, onder anderen, het volgende:

Thans zijn wij een nieuw tijdvak, een tijdvak van restauratie, een tijdvak van tegenovergestelde rigting, ingetreden. De oude usantien en costumen worden, nu weder landsvaders op het kussen en landskinderen in de Kamers komen, zachtken aan, weder in praktijk gebracht, en de historische overleveringen en herkomsten beginnen weder in zwang te geraken. Het is een meesterlijke trek van het ministerie der tegenovergestelde rigting, met de oude behangels ook hén te behangen die tusschen tijds hebben voorgezet. Deze achteruitwerkende belooning der niet bewezen landskinderlijke diensten is, inderdaad, met het retroctief beginsel dezer regering in overeenstemming. Aldus wordt over de kloof van 1848, het landsvaderlijke tijdvak aan het constitutioneel tijdvak geschakeld. Daarenboven kan men nu, misschien, nog twee bijkomende voordelige gevolgen verkrijgen. Men kan, door deze retroctive prijsuitdeelingen, misschien eenige der manen van de contra-tegenovergestelde rigting in de publieke opinie compromitteren, door ze onder verdenking te brengen van in het geheim aan de tegenovergestelde rigting diensten te hebben gedaan, die beloofd moeten worden, of reeds te hebben gegeven om dergelijke diensten in het vervolg van hen te verwachten. Men kan ook, zonder eenig landsvaderlijk beginsel te laten varen, door constitutionnele manen te behangen, eenen schijn geven van sympathie voor het constitutioneel regeringsstelsel, dat eenvoudige gemoeiener versuiken.

De redenen van het ridders en overridders der heeren DULLERT, BLANKENHEIM, MARTENS, en PHILIPS is dus, uit tegenovergestelde motiven, voldoende te verklaren. En wij zien, voor ons, geen gevaar, wanneer, naast de feestriders van den Leeuw, ook, achteruitwerkend, de gezezen voorzitters der twee Kamers kruis en lint krijgen. Kruis en lint ontadelen niet, zelfs niet als men ze uit dergelijke handen om dergelijke redenen ontvangt.

Onbegrijpelijk is het, waarom de minister der Fransche Buitenlandsche Zaken met het grootkruis van den Nederlandschen Leeuw moest behangen worden. Uit dankbaarheid voor de eervolle vermelding in den Moniteur, van onzen welgezinden Napoleonischen geest, en van onze geestdrift voor, van onze trotschheid op onze herinneringen uit het grootsche tijdvak van het Keizerrijk, toen Amsterdam de derde stad van het Rijk was en met Rotterdam het voorrecht en de eer deelde, te zijn, een der BONNES VILLES, dont les maires sont présens au serment de l'Empereur à son avènement? Trotsche, nationale herinneringen, aan het tijdvak toen wij waren: une EMANATION de la République de la France en le débouché de nos rivières, en bezitkisel der Fransche stroomen!

Deze onderscheiding van de wet houdende instelling der orde, zal in bijzondere gevallen ook aan vromelingen kunnen gegeven worden.

Welk bijzonder geval heeft den Franschen minister op deze onderscheiding aanspraak gegeven?

Waarmede heeft de heer DROUIN DE LORVÉ, waarmede heeft de Keizerlijke diplomatie zich jegens Nederland zoo verdienstelijk gemaakt?

Is deze huldebloeding aan den staatsdienaar van NAPOLEON III ook misschien eene retroctieve erkentelijkheid van de tegenovergestelde regering voor de zegeningen en weldaden door Nederland van Keizer NAPOLEON I genoten en ondervonden?

De Nederlandsche minister, die dit besluit uitgelikt of er toe medegewerkt heeft, heeft eene niet bejandenswaardige zadelijke verantwoording op zich geladen.

Wegens in de Tijd.

Het was ons sinds eenige weken niet onbekend — wij vernamen het ten tijde dat de generaal de Stuers zich in het kamp van Sedonij hield en de generaal Rolin het kamp van Zeist bezocht — dat, ter gelegenheid van de Septemberfeesten, onze regering onder bij het hof van Brussel zich uit België zou verwijderen. Wij wisten evenwel niet, dat onze regering, uit het eerst, tegen het vieren van die feesten geprotesteerde, wat wij nu gedaan hebben, zoo met de waarden overdenkingen is, wat door eenen doorgaans goed onderrigten Belgischen Correspondent van het Journal d'Anvers geschreven wordt. Ziehier wat hij aan dat blad meldde en wat, onder de meest voordelige omstandigheden, stof tot nadenken oplevert:

Onze Septemberfeesten zijn zeer eenvoudig en met eene zeer gematigde geestdrift voorbij gegaan, niet van wege het protest waarvan zij van de zijde der Hollandische regering het voorwerp zijn geweest; maar ter oorzaak van den regen

de nog wensch in 't geheel liggende feesten van...

Wij hebben ons tot het... van dit berigt, daarop... de bijzondere aandacht... als op eene niet... belangrijke bijdrage tot... van ons niet zeer... wederom toekend.

Nederlandsche Bijzigheden.

Het is algemeen bekend hoe de vrijzinnigen aanhoudend de anti-revolutionaire partij miskennen. In ieder nummer van de Nederlander staat het te lezen. Zij schrijven haar bedoelingen toe, die echter door de anti-revolutionaire Heeren worden verafschuwd, en die deze ook nooit hebben beleden.

Wij hebben lang gezocht naar de oorzaak van dit misverstand, maar gelooven ze nu ontdekt te hebben.

De vrijzinnigen hebben er de schuld van. Zij zijn onnoozel genoeg, om de woorden op te vatten, zoo als zij er staan, zonder op derzelyer eigenaardige beteekenis te letten. Zij willen maar aannemen, dat de anti-revolutionaire partij hare meeningen in de taal van de tegenovergestelde rigting uitdrukt.

Wil men de proef op de som? De Nederlander heeft, volgens zijn zeggen, veel op met loyale discussie.

Verstaat men die woorden eenvoudig zoo als zij gedrukt staan, dan zou het anti-revolutionaire blad zeer revolutionaire onwaarheid spreken.

Maar versta ze nu eens in de tegenovergestelde rigting... dan zijt gij er.

Een staaltje. De Nederlander heeft beloofd, den Heer Fruin te weerleggen. Zij is er nu mès begonnen, en zie nu eens, hoe tegenovergesteld loyaal de discussie is.

Reeds drie verschillende vrienden hebben geholpen, maar nog niet een heeft zijn arbeid voltooid.

Eerst de Redactie zelve. Zij zou aantoonen dat de Heer Fruin, de geschriften van Groen.

- 1° niet onpartijdig
2° niet alle
3° geen van alle nauwkeurig gelezen had.

Nº 1 en 2 is afgehandeld. Van verschillende kanten wordt de onjuistheid (om het zachtste woord te gebruiken) vooral van het 2de punt der repliek aangetoond. Geen antwoord.

Nº 3.... nog niet gearriveerd.

In dien tusschentijd komt Mr. Groen zelf. Hij heeft eene gelegenheid om op zijn...

- 1. een persoonlijk verwijt;
2. eenige opmerkingen over de natuur van Dr. Bruins redeneering.

Nº 1 is zoo quasi afgedaan. In de Grondwet is echter reeds aangetoond, ha.

Nº 2.... nog niet gearriveerd.

Terwijl wij nu naar al het beloofde verlangend uitzien, arriveert in de Nederlander no. 1000, een nieuw bestrijder (tot nog toe althans) naamloos, die in eene inleiding op hoogen toon aanmerkingen maakt. Dr. Fruin veroordeelt, omdat er een drukfel op het schutblad van zijn geschrift staat, en ook weer twee punten behandelen zal.

Is het nu mogelijk, om zulk eene verwarde manier van bestrijden te volgen?

Zou het doel ook kunnen zijn, Dr. Fruin het dupliceren moeijelijk te maken?

In elk geval... het is een sprekend voorbeeld eener loyale discussie in de tegenovergestelde rigting.

De heer Groen zal zich in de... maken een begin.

Is het onbeschreven te vragen, of deze aller ego van den heer Groen DIENS denkbeelden zal uitdrukken, of wel op eigen hand als partijganger, strijd voeren?

Zal de lang verwachte opvatting van wat de heer Groen wil, nu volgen? of zal het betoog, als strijd, negatief zijn?

De onbekende schrijver beweest, dat de denkbeelden van den heer Groen vroeger geëigeneerd zijn, en de liberalen krijgen bij die gelegenheid een lesje.

De ongenoemde ignoreert echter, wat de heeren den Tex, de Bosch Kemper, Scholten, de Witte van Citters, Jonckbloet, Heemskerk, enz. tegen den heer Groen geschreven hebben. Hoe onschuldig!

Hij verwerpt verder het geschrift van Dr. Fruin met minachting; — eigenlijk is het hem niet der moeite waardig, tegen het stormrausertje te schrijven, dan hij begint met een lang artikel. Hoe haat!

Hij zal aantoonen, dat Dr. Fruin de werken van mr. Groen slechts doorgelopen, — eigenlijk niet gelezen heeft. Hoe vernuftig!

Eindelijk zal hij bewijzen, dat de polemiek van Dr. Fruin onehrlijk is.

Bravo, bravissimo! vriend Basile! Nu zijt gij op den waren, eigenaardigen, anti-revolutionaire weg. A ce trait je reconnais ton sang. (N. B. 61)

Buterland.

ENGLAND.

De dagbladen van den 27, nemen steeds het stilzwijgen in acht tegen de gemiddelen, welke Zaterdag geloopt hebben tegen de afreiding van Lord Aberdeen. Deze geruchten naar Parijs overgebracht, hebben aldaar veel meer geloof, dan te Londen zelf gevonden. Men houdt ze meer voor eene beurspeculatie.

De strijd tusschen onze dagbladen en de logementhouders over de hooge prijzen van de... heeft eene vereeniging van de logementhouders ten gevolge gehad, waarin besloten is, de tarieven onveranderd te laten. Nu spreekt men er van, dat vermogende kapitalisten eene geduchte mededinging daartegen willen beproeven.

De Globe zegt, dat de koudere dampkring in de hoofdstad den voortgang van de ziekte niet stuit, hoewel haar loop zeer grifig mag geheeten worden. De plaatsen, welke het minst... gehouden, zijn echter blijkbaar die, waar de ziekte niet het eerste vertoont. Een ontwerp is door den officier van gezondheid den heer J. Simoa, beaamd, om verbetering in de teraarbestellingen te brengen. Hij wil eene uitgestrektheid gronds op eenen afstand van de hoofdstad daarvoor bestemmen; en hij heeft berekend dat 24 acres land voldoende zouden zijn voor het getal begrafenissen in Londen, dat jaarlijks gemiddeld op 3,200 gerekend wordt; het getal sterfgevallen is aanzienlijker, doch niet alle worden, ook nu, in de stad begraven. Voorts zouden maatregelen worden genomen, zoowel tot kostellooze teraarbestellingen, als tot het aanleggen van beplantingen op de begraafplaats, het sluiten der graven, enz., alles met het doel, eensteels om meer orde in de begrafenissen te brengen, en ook om de schadelijke uitdampingen te verhoeden.

Uit de fabriekdistricten verneemt men, dat de staat der beurs de werkzaamheden op louter speculatie heeft gestuit, en aan den anderen kant het besluit heeft doen nemen, om aan geen e overbedeneerde verhooging van loonen toe te geven.

De navraag naar schepen is, zegt een blad uit Sunderland, thans grooter dan sedert lang het geval is geweest. Dit is een gevolg van de meerdere bevrachting met granen en met steenkolen. Nauwelijks waren de Deensehe walvischvaarders binnengekomen, of zij werden weder naar Rusland gezonden om granen, en naar Engeland om steenkolen te laden. Al de scheepsrederijen van Hamburg en tot de kust van Zweden en Noorwegen toe, zijn druk werkzaam, alleen maar om eerstgenoemde haven te voorzien. Uit Amerika heeft men dezelfde navraag om schepen, vooral voor verre togten. Vrachten worden thans maar ongaarne of niet aangenomen, waarvoor een paar jaren geleden zoo veel schepen als men wilde konden worden verkregen. Meestal is de navraag in de Ver. Staten naar de Britsche bezittingen, voorts naar Indie en de Stille Zuidzee.

Onze bladen deelen thans vele bijzonderheden mede wegens de herfststormen, die zoo eensklaps in Zaterdag zijn ingevallen en welke bijna alle gedeelten der Britsche kusten zwaar geteisterd hebben. Vooral in het kanaal en aan het Noordzeeland heerschte een orkaan. Vele schepen, die in het gunstig weder even te voren waren uitgegaan, haastten zich terug te keeren en leden aan wind en roudhout veel schade. Alleen bij het Voorland zijn vijftien schepen van hunne ankers geloopt. Het Fransche eskader in het kanaal, dat een opvangstogt moest doen, en in Duins was binnengekomen heeft het voorzigtiger geacht, niet uit Duins te loopen, ofschoon het eskader het in de haven zelve moeijelijk genoeg had. Een Nederlandsche schoener, de Paulina, die er een toevlugt zocht, sloeg tegen het Fransche linie-schip Jean Bart, en beide ondervonden zware avarij. Tot maandag zal het Fransche eskader in Duins blijven.

De Oostelijke kust heeft vooral ook zwaar door den storm geleden; in Harwich liggen vele schepen, die de ankers, kabels, masten enz. verloren hebben.

Op den Teems zag men het zeldzame verschijnsel van den aanvang van het getij twee uren voor de aanwijzing op de tafels; men schrijft dit toe aan het opzetten van het water door den hevigen storm.

FRANKRIJK.

Nieuws van ons belang is, bij de afwezigheid des keizers van der goornne staatheden, die hem vergezellen, in Parijs niet. Daarentegen is de beurs bij voortdurend aan zware dooberingen ten prooi, zoowel de Oostersche zaken als de financiële toestand en het oorspronk van de voedingsmiddelen oefenen daarop alre grooten invloed uit.

Mlle. Stuchel is weermans eene kunstenaar in Amerika te doen. Zij heeft van het Théâtre Français verlost van een jaar, behoren.

OOSTENRIJK.

Gelijk reeds vooreft bevestigd was, is de...

het kamp te Satoy en Helfaut in Frankrijk, in de residentie teruggekeerd.

In de residentie is aangekomen en aan het hotel de Europe afgestapt de graaf Swrykowski, kamerheer van Z. M. den Keizer aller Russen.

Tot nu toe was men steeds van oordeel, dat platen of boekwerken, die door het weder, door water, inkt of anderszins beschadigd waren geworden, niet meer te herstellen waren. Onze stadgenoot, de heer Charles van Lier, plaathandelaar en steendrukker, Korte Pooten, heeft een uitmuntend middel uitgevonden om spoedig, en op eene niet zeer kostbare wijze alle boek- of plaatwerken te zuiveren. De kostbaarste werken of platen, die men aan zijne behandeling toevertrouwt, worden aldus geheel vernieuwd en voor de kunst behouden. De veeleendste getuigschriften zijn hem daarvoor reeds uitgeroepen. Men kan zich van de deugdelijkheid van de methode van den heer van Lier door de overtuigendste bewijzen verzekeren. Wij bevelen deze uitvinding dan ook aan in de afdacht van allen, die verzamelingen van boeken of plaatwerken bezitten.

Bij den hevigen storm, die er Zondag en Maandag 11, heeft gewoed, heeft het Haagsche Bosch zeer veel geleden. Schier ontelbaar is het getal boomen, die door den storm omgeslagen zijn of zwaar geleden hebben. Zelfs heden zijn er ten gevolge daarvan en van den nog heden nacht geheerscht hebbende vrij hevigen storm, boomen omgestort. Zwarte sikken en beuken werden in een oogwenk uit den grond gerukt en geheele brokken aarde met den wortel medegesleurd.

De volgende bijzonderheden nopens den jongsten storm worden ons nog medegedeeld:

De zeevering van de Hondsboschen heeft betrekkelijk weinig schade geleden; bij een der nieuw geopende zoogenaamde slokgaten zijn zeven ellen paalwerk uitgeslagen en bij den Hazenpolder was de zanddijk nog al afgenomen. Het zeewater is gedurende een geruimen tijd tot op 2 el 70 d. boven vliete, gebleven.

Te Alkmaar zijn vele schagvreesenen en boomen omvergeworpen, het kruis met bal en haan van de kapelkerk kwam in de gracht te regt. Tusschen Egmond en Kamperduin zijn twee schepen gestrand: *Branswijk*, kapt. Peil, en eene Russische bark; de equipages zijn gered.

In de Eijerlandche gronden zijn twee schepen gestrand en omvergeslagen; men heeft er twee lijken gevonden en eene vrouw dood. Achter de Koog is eene bark gestrand. De equipage van de Deensche schooner *Victoria* had zich in de booten gered. De meeste schepen, die te Helder zijn binnengeloopen, hebben groote schade geleden en enkele hunne equipage te betreuren.

Te Egmond is een fregat van de ankers geslagen. Uit Wijk aan Zee wordt gemeld, dat de zee vol drijf hout van verbrijzelde schepen was; na ongelooflijke inspanning op den 26ste en 27ste, werden 5 mannen van de 14 gered, die zich op het barkschip *Louisa*, kapt. F. Suchdorff bevonden, dat op 1/2 uur bezuiden Wijk aan Zee is gestrand.

Te Harlingen zijn schoorsteenen, boomen en zelfs een paar gebouwen omvergeworpen. De zeeveringen zijn opmerkelijk beschadigd. Het water drong bij de haven in kelders en woningen.

Uit Helder van den 27sten geschreven; Eenige poldermeesters, die van Bath teruggekeerd, berichten ons de geheele staat der werken aldaar, naardien de dijk van den aldaar gemaakte polder in de Oosterschelde, gisteren op drie plaatsen voor het geweld des waters bezweken is, en de geheele binnengedijkte oppervlakte alsnu onder water staat.

Naar men verneemt zijn bij het hoofdbesuur der vereeniging ter bevordering van fabriek- en handwerk-nijverheid in Nederland, door tusschenkomst van den minister van Binnenlandsche Zaken, ontvangen eenige bijzonderheden, nopens de tentoonstelling te New-York, die blijkt, dat Nederland aldaar op eene waardige wijze is vertegenwoordigd; dat de afdeling voor Nederland bijzonder de aandacht trekt, wegens de waarde der daar aangeboden goederen, zoodat zij daaromtrent in rang voor de voor Engeland, terwijl de schilderijen den kooplust der Amerikanen, bijzonder schijnen op te wekken. Het is ons tot eene aangename taak, deze bijzondere omstandigheden mededeelen; terwijl wij ons mogen geluk wenschen dat de bemoeijningen der vereeniging eene dergelijke gunstige uitkomst, in het belang der Nederlandsche nijverheid, hebben opgeleverd. Wij wenschen dan ook van deze gelegenheid gebruik om deze belangrijke instelling tot bevordering van fabriek- en handwerk-nijverheid, aan allen, die deze belangen weeten, ten ernstigste aan te bevelen, ten einde eene meer algemeene deelneming in dezelve op te wekken.

opdat zij in staat gesteld worde, zich meer nog dan tot dus ver het geval kon zijn, van de op haar berustende taak naar behooren te kunnen kwijten. Die taak staat met de volkswelvaart in nauw verband en van daar dan ook dat al wie tot hare goede nuttige volvoering bijdraagt, te gelijk medewerkt tot bevordering van het algemeen belang, niet alleen der industrie maar ook van dat des vaderlands.

De Raad van de gemeente Amersfoort heeft besloten, dat aldaar geene kermis dit jaar zal worden gehouden.

Het Russisch Gouvernement heeft de waarde der gouden imperialen van 5 zilveren roebels 15 kopecken tot 5 zilveren roebels verminderd, tot welken maatregel de steeds vermeerderende opbrengst der goudmijnen in Californie en Siberie aanleiding heeft gegeven.

Het prov. gerechtshof van Gelderland heeft in de zitting van 21 Sept. n. bevestigd het vonnis van de arr. rechtbank te Tiel, waarbij de commissie, belast met het beheer der vicarie-goederen te Tiel, veroordeeld is tot het doen van rekening en overgifte van het beheer dier goederen aan het bestuur der domeinen. Het Hof heeft begrepen, dat het besluit van de soevereine magt van Sept. 1795, krachtens hetwelk de commissie was aangesteld, door latere staatsregelingen is vervangen, zoodat deze commissie te regt was ontslagen en verplicht was haar beheer, met hare rekening en verantwoording aan het bestuur der domeinen over te geven. Het geschil over de regten, die het bestuur der domeinen wil doen gelden op de vicarie-goederen, welke voortdurend in het bezit der patronen of collatoren zijn gebleven, is alzoo tot dus verre door het Hof onbeslist gelaten.

Men schrijft van den 27sten dezer uit Breda: Het kanongebulder en het gelui der klokken kondigde heden morgen den aanvang van het feest aan. De geheele stad was luisterrijk versierd. De straten velden van vreemdelingen; alle zaken stonden stil. Vele vroegere kweekelingen der academie waren gekomen om het feest bij te wonen. Ten 11 ure had de aangekondigde plechtige optocht plaats, die naar het academie-gebouw trok, waar de kadetten in volle wapenrusting stonden geschaard. De oudste wethouder, waarnemend burgemeester, trad nu voor en sprak den Gouverneur der academie in hartelijke en sierlijke bewoendingen toe, waarbij hij hem de daartoe vervaardigde standaard overreikte. De generaal-majoor, gouverneur der academie beantwoordde deze toespraak met warmte. Des avonds zou de stad schitterend geillumineerd zijn en zouden onderscheidene bals worden gegeven. De stedelijke raad heeft aan Z. M. eenen geillustreerden lithografischen afdruck van den leeuw en het voetstuk gezonden.

Heden morgen is van de werf van de heeren Gebrs. Visser te Rotterdam met het beste gevolg te water geloopt, het nieuw gebouwde barkschip *Nederland*, gebouwd voor rekening van de heeren Mees en Moens aldaar.

ALLART en VAN DER MADE, te Amsterdam, hebben alle Boekhandelaars door het geheele Rijk GRATIS vertoefbaar gesteld:

HET PROSPECTUS,
BENEVEN'S PROEVE VAN EEN ZEER BELANGRIJK WERK,
GETITELD:
WANDELINGEN,
In de tuinen van het Koninklijk Zoologisch Genootschap:
NATURA ARTIS MAGISTRA,
te AMSTERDAM.
DOOR
JOHANNES.
VERSIERD EN OPGEHELDEN DOOR CIRCA 200 AFBEELDINGEN VAN DE VOORNAMSTE ZOOGDIEREN.
Dit werk zal worden uitgegeven volgens voorwaarden van intekening en prospectus. Wekelijks zal een klein folio druks het licht zien; 52 zulke afleveringen vormen een levig boekdeel, waarmede het werk voltooid is. De prijs van het geheele werk is 7 1/4 dus nog geen 8 cents in de week.
De aard van dit werk, eenig in zijne soort, maakt het hoogst belangrijk, ja onmisbaar voor iedereen, welken stand der maatschappij hij ook geplaatst zij, en dit gevoegd bij den algemeenen ingen. prijs, zal het bijval van het publiek, en dus ook op een groot aantal rekenen.
Men gelieve voorts het Prospectus en de proeve van bewerking, welke in elken boekwinkel en bij ieder te beekomen zijn, te lezen.
Bij JOH. NOMAN EN ZOON, te s Gravenhage.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 29 September 1853.

Nederland.		Rusland.	
Ned. W. Schuld.	2 1/2	61 1/2	17 1/2
Dito Certificat.	3	74 1/2	1/2
Dito dito	4	93 1/2	1/2
O. I. Leening	4		
Amort. Syndic.	3 1/2	98 1/2	1/2
Hand. Maats.	4 1/2		
Belgie.		Obligatien.	
Certificaten.	2 1/2		
D° Rothschild.	2 1/2	51 1/2	
Frankrijk.		Spanje.	
Obligatien.	3		
Nieuwe.		Obligatien.	
Dito Buitenl.	3	21 1/2	1/2
D° Binnel.	3	46 1/2	1/2
D° Binnel. 4m.	3	41 1/2	42 1/2
Bew. Sp. Com.	5 1/2	1/2	
Amort. Schuld.			
Portugal.		Oostenrijk.	
Londen nieuw.	5 1/2		
Dito uitgest.	4 1/2		

Louisiana, bij Hope en C. 5 pct. 100; Mexico, te Lond 3 pct. 22 1/2, 3 1/2, 22 1/2; dito Onh. 22 1/2, 1 1/2, 1/2; Gren. U 8 1/2, 1/2; Venez. 3 1/2 pct. 33 1/2.

Over het geheel was de markt heden buitengewoon levendig en sluiten zoo wel Binnel, als vreemde fondsen, na een merkwaardige dobberingen merklijk hooger dan gisteren.

LONDEN, Woensdag 28 September. Consols op tijd 93 1/2; Mexico N. 3 pct., 23; Peru N. 4 1/2 pct. 70; Grenada Lond. Uitg. 8 1/2; Spanje 1 pct. 21; dito Certificaten 5 1/2.

PARIJS, Woensdag, 28 Sept. Fransche 3 pct. 74 1/2; dito 4 1/2 pct. 101.10.

De Fransche 3 pcts. sluiten 75 c. flauwer, de 4 1/2 p daarentegen iets vaster. De 3 pct. openden 75, wat het hoogst 75.15 en het laagst 74.10. Spaansche en Russische of Oostenrijksche komen heden in de officie notering voor.

MADRID, Zaterdag 22 September. Spanje 3 pct. 43; dito 1 pct. 23 1/2.

WEENEN, Woensdag 28 September. N. Metaf. 5 1/2; 92 1/2; dito Lett. B 107 1/2; Zilver 11; Wissel Londen 10 1/2 Beurs vast.

Advertentien.
Bij JOH. NOMAN EN ZOON te Zalt-bommel is gegeven en alom te verkrijgen:
VERSLAG DER DEBATTEN
IN HET
Engelsch Parlement
OVER DE REGERINGS-VOORSTELLEN TER WIJZIGING VAN HET BRITSCHE-INDISCHE RECHT, gt. 8°. f. 3.90
(118)

ALLART en VAN DER MADE, te Amsterdam, hebben alle Boekhandelaars door het geheele Rijk GRATIS vertoefbaar gesteld:
HET PROSPECTUS,
BENEVEN'S PROEVE VAN EEN ZEER BELANGRIJK WERK,
GETITELD:
WANDELINGEN,
In de tuinen van het Koninklijk Zoologisch Genootschap:
NATURA ARTIS MAGISTRA,
te AMSTERDAM.
DOOR
JOHANNES.
VERSIERD EN OPGEHELDEN DOOR CIRCA 200 AFBEELDINGEN VAN DE VOORNAMSTE ZOOGDIEREN.
Dit werk zal worden uitgegeven volgens voorwaarden van intekening en prospectus. Wekelijks zal een klein folio druks het licht zien; 52 zulke afleveringen vormen een levig boekdeel, waarmede het werk voltooid is. De prijs van het geheele werk is 7 1/4 dus nog geen 8 cents in de week.
De aard van dit werk, eenig in zijne soort, maakt het hoogst belangrijk, ja onmisbaar voor iedereen, welken stand der maatschappij hij ook geplaatst zij, en dit gevoegd bij den algemeenen ingen. prijs, zal het bijval van het publiek, en dus ook op een groot aantal rekenen.
Men gelieve voorts het Prospectus en de proeve van bewerking, welke in elken boekwinkel en bij ieder te beekomen zijn, te lezen.
Bij JOH. NOMAN EN ZOON, te s Gravenhage.